

BESLUT
2021-04-27

Dnr: 2020-05431

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens
(CSN) beslut den 9 november 2020

Saken

Antal veckor med studiemedel på
eftergymnasial nivå

Överklagandenämndens beslut

Överklagandenämnden avslår överklagandet.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § tredje stycket studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN ansökte om studiemedel för studier på utbildningen VA-projektör vid YH under tiden den 1 januari–den 28 maj 2021. Hon anförde bland annat följande i samband med sin ansökan. Hon kom in på en konsthögskola när hon var 20 år och satsade allt på konsten. Hon använde sina studiemedelsveckor till att utbilda sig till konstnär. Hon har varit verksam konstnär sedan 2009 och oftast levt under existensminimum, trots uppdrag i Sverige och internationellt. Hon har varit utsatt för maktmissbruk inom branschen och vill inte arbeta inom detta yrkesområde mer. Hon går en posttraumatisk stressbehandling i psykiatri på grund av maktmissbruk hon varit utsatt för. Sedan covid-19 har hon inte sålt några verk, trots en soloutställning på ett väletablerat galleri. Hon har nu börjat studera till VA-projektör, där 96 procent får jobb efter utbildningen, eftersom branschen är underbemannad. Hon har varit inskriven på Arbetsförmedlingen sedan början av 2020. – NN bifogade ett intyg om inskrivning på Arbetsförmedlingen, ett mejl från en utställningsproducent gällande en inställd utställning samt handling avseende avregistrering av en enskild firma från april 2020.

CSN avslog ansökan med motiveringen att det inte fanns särskilda eller synnerliga skäl att bevilja studiemedel i mer än 240 veckor för studier på eftergymnasial nivå.

NN överklagade beslutet och anförde bland annat följande. Hon anser att hon ska beviljas studiemedel från och med januari 2021, då hon har giltiga personliga skäl samt fyller 40 år 2021. Hon har personliga skäl då hon inte kan fortsätta arbeta i sin tidigare bransch då hon blivit utsatt för "maktmissbruk". Det har varit hemskt och hon

ser inga möjligheter för sig att verka i den branschen längre. Hon går nu en utbildning till VA-projektör sedan augusti 2020. Arbetsmarknadsprognosen för VA-projektörer är mycket goda, yrket har en hög lönenivå och hennes chanser att betala tillbaka sina lånade studiemedel skulle öka mycket om hon fick gå klart denna utbildning och få ett kvalificerat arbete inom byggbranschen. – NN bifogade ett psykologintyg daterat den 13 november 2020.

CSN överlämnade ärendet med ett yttrande och anförde i huvudsak följande. NN har skickat in ett intyg som styrkande på sina skäl till fler veckor på eftergymnasial nivå. CSN gör den sammantagna bedömningen att det inte finns synnerliga eller särskilda skäl till att kunna bevilja studiemedel för längre tid utöver 240 veckor på eftergymnasial nivå.

NN har fått tillfälle att lämna synpunkter på CSN:s yttrande men hon har inte hörts av.

CSN har på begäran av nämnden, genom dess rättsavdelning, inkommit med ett tilläggsyttrande. CSN anförde bland annat följande. NN har anført att hon behöver byta bransch och vill bredda sin kompetens genom att studera mot en ny yrkesinriktning, dels på grund av arbetsmarknadsskäl, dels på grund av personliga skäl (hälsoskäl). CSN anser att praxis kommit att bli alltför restriktiv och menar att det saknas tillräckligt stöd i både förarbeten och syftet med regleringen, att uppställa en sådan begränsning. CSN anser att det som anges i förarbetena gällande att förnya och uppdatera en tidigare utbildning, sett till syftet med återinförandet av bestämmelserna om de särskilda skälen, inte kan anses vara avsett att begränsa inriktningen på de nya studierna. Det får enligt CSN:s uppfattning i det närmaste ses som notoriska fakta att mycket få konstnärer kan försörja sig på sin konst, trots att de har långa utbildningar bakom sig. Det saknas därför anledning att ifrågasätta NN:s egen uppgift om att hon trots uppdrag i Sverige och internationellt har haft svårt att försörja sig. Underlag visar även att hon varit arbetslös en längre tid. NN har även anført starka hälsoskäl kopplat till arbete inom sin tidigare yrkesinriktning. CSN anser vid en sammantagen bedömning av omständigheterna och utredningen i ärendet att NN:s överklagande bör bifallas.

NN har fått tillfälle att lämna synpunkter på CSN:s yttrande.

Av handlingarna i ärendet framgår att NN studerade senast med studiemedel under åren 2003–2009 då hon läste ett kandidatprogram i konst vid en konsthögskola. Det framgår även att hon, höstterminen 2009, läste fristående kurser vid ett universitet.

Författningsbestämmelser

Av 3 kap. 8 § studiestödslagen (1999:1395) framgår följande. Studiemedel får lämnas för studier på eftergymnasial nivå under sammanlagt högst 240 veckor. Från och med det år då den studerande fyller 40 år får studiemedel lämnas under längre tid, om det finns särskilda skäl. Studiemedel får i dessa fall lämnas i ytterligare 40 veckor. Om det finns synnerliga skäl får studiemedel lämnas för längre tid.

Överklagandenämndens bedömning

NN har sedan tidigare beviljats studiemedel under 240 veckor för studier på eftergymnasial nivå. Fråga är om det finns särskilda eller synnerliga skäl att bevilja studiemedel under fler veckor.

Vad först gäller frågan om det finns särskilda skäl till fler veckor framgår bland annat följande av lagmotiven till 3 kap. 8 § studiestödslagen (prop. 2004/05:111 s. 40).

”Regeringen bedömer också att det i sak är väl motiverat att öka dispens-
möjligheterna just för personer över 40 år. Dessa har ofta en utbildning som ligger
längre tillbaka i tiden och som av arbetsmarknadsmässiga skäl kan behöva förnyas
och uppdateras. Likaså är det i denna grupp vanligare att man av olika anledningar
behöver byta yrkesinriktning på grund av t.ex. en förslitnings- eller yrkesskada eller
liknande. Särskilda skäl bör därför anses föreligga om en person har förbrukat
studiestödsveckor för mer än sju år sedan och han eller hon därefter av
arbetsmarknadsskäl eller personliga eller andra liknande skäl behöver fullfölja en
utbildning eller önskar vidareutbildning eller annan breddad utbildning som inte
ryms inom återstående antal studiestödsveckor. Studiemedel skall med hänsyn till
särskilda skäl kunna lämnas i högst 40 veckor utöver de ordinarie veckogränserna.
Däremot bör särskilda skäl inte anses föreligga i det fall en person studerar för
första gången på den aktuella studienivån och avser att läsa in dubbla utbildningar
eller avser att omedelbart komplettera en nyligen avslutad utbildning. Särskilda skäl
bör inte heller anses föreligga för en person som inte kan anföra några
arbetsmarknadsskäl och inte heller i övrigt har några personliga skäl som kan
kopplas till yrkeslivet eller samhällets ökade krav på kompetensutveckling.”

I ärendet är klarlagt att NN har en utbildning som i huvudsak ligger längre tillbaka i tiden. Överklagandenämnden finner dock att NN inte har visat att hon på grund av arbetsmarknads- eller hälsoskäl är i behov av att förnya eller uppdatera sin tidigare konstutbildning med en utbildning till VA-projektör. NN kan därför inte beviljas studiemedel i ytterligare 40 veckor på grund av särskilda skäl. Det krävs därför att det finns synnerliga skäl för att NN ska kunna få studiemedel för ytterligare studier på eftergymnasial nivå. Synnerliga skäl kan endast anses föreligga om mycket speciella och synnerligen tungt vägande skäl finns. De omständigheter som NN har åberopat utgör, enligt Överklagandenämndens mening, inte sådana synnerliga skäl. Överklagandet ska därför avslås.

Robert Schött

Maria Lekarkina

Beslut har fattats av Eva Gullfeldt, ordförande, Robert Schött, myndighetschef, samt ledamöterna Anita Enocksson, Hans Eklund, Jessica Levin, Martin Mörk, Helena Söderberg och Christer Bergqvist
Föredragande: Maria Lekarkina

Kopia till CSN